

برشهایی از کتاب «عتبات عالیات در روابط ایران و عثمانی قرن نوزدهم»

نقطه اتصال جامعه ایران و عثمانی

۷ اردیبهشت ۱۳۹۴ ساعت ۱۵:۴۷

سالانه تعداد بیشماری زائر از ایران برای زیارت این اماکن مقدس راهی آنجا می‌شدند که این خود منشأ پیامدهای فراوان اجتماعی، اقتصادی و سیاسی برای هر دو جامعه ایران و عثمانی بود

در مقدمه کتاب می‌خوانیم:

«سرزمین عتبات عالیات در عراق که شامل شهرهای شیعه نشین (نجف اشرف، کربلا، کاظمین، سامرا) است همواره از قرن شانزدهم تا زمان فروپاشی امپراطوری عثمانی به عنوان یکی از نقاط اتصال جامعه ایران و عثمانی و عنصری تأثیرگذار در مناسبات سیاسی دولت‌های مزبور به شمار می‌آمد. وجود مقدس‌ترین آرامگاه‌های شیعیان در عتبات عالیات موجب می‌شد نگاه مردم و دولت ایران همواره به این بخش از امپراطوری عثمانی بیش از سایر مناطق معطوف باشد.»

اگرچه تاکنون مقالات مختلفی از سوی محققان ترک و غیرترک درباره موضوع عراق شیعه قرن نوزدهم به نگارش درآمده اما قسمت اعظم آنها تنها بخشی از موضوع یعنی مسأله تشیع و گسترش آن در عراق پایان قرن نوزدهم را بررسی کرده و به تمامی ابعاد آن توجه نکرده‌اند. دیگر اینکه در این پژوهش‌ها جایگاه دولت و جامعه ایرانی فراموش شده و از نقش عتبات عالیات در مناسبات ایران و عثمانی سخنی به میان نیامده است. سالانه تعداد بیشماری زائر از ایران برای زیارت این اماکن مقدس راهی آنجا می‌شدند که این خود منشأ پیامدهای فراوان اجتماعی، اقتصادی و سیاسی برای هر دو جامعه ایران و عثمانی بود. از سوی دیگر، موقعیت جغرافیایی این سرزمین، به عنوان کانون اصلی اقلیت شیعه در امپراتوری حنفی مذهب عثمانی، همجواری با ایران به عنوان مقتدرترین دولت شیعی، دوری از مرکز امپراتوری، حضور رهبران شیعه مذهب ایرانی، فعالیت‌های مذهبی شیعیان، خودسری و سیاست بازی‌های پاشاهای بغداد که چندان هم فرمانبری از استانبول نداشتند، چالش‌هایی را در روابط میان دولتین در سراسر قرن نوزدهم پدید آورد.»

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/۲۰۵۴۹/عثمانی-ایران-جامعه-اتصال-نقطه/>